

Kommunstyrelsen

Revidering av riktlinje för god ekonomisk hushållning

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige

Reviderad riktlinje för god ekonomisk hushållning antas och gäller från 2023-03-01.

Sammanfattning

Enligt kommunallagen ska kommunfullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Grundtanken bakom begreppet god ekonomisk hushållning, är att varje generation av invånare ska bära kostnaderna för den service som de själva beslutar om och som de själva konsumerar, samt att gjorda investeringar ska kunna ersättas. Årligen görs en samlad bedömning av om kravet på god ekonomisk hushållning uppnåtts. Bedömning grundas på en sammanvägning av utfall avseende de strategiska målen.

Revideringen innehåller förändringar som redogörs för nedan:

- Finansiella mål - ingen förändring har skett utöver att hänvisningen kopplas till det strategiska målet inom ekonomi och kräver då ingen uppdatering om målets namn ändras.
- Verksamhetsmål - korrigeringar har gjorts för en mer generell text där inte varje strategiskt mål skrivs ut med namn utan hänvisar till gällande strategisk inriktning.
- God ekonomisk hushållning – Har tidigare grundats på en sammanvägning av utfall avseende de strategiska målen, utfall avseende processmål, utfall åtaganden, andra viktiga resultat som uppnåtts för processerna under året samt utfall avseende de finansiella målen. Nu grundas bedömning på en sammanvägning avseende måluppfyllelse för de strategiska målen. Ändringen följer av att kommunfullmäktige bara beslutar de strategiska målen och det bör då vara dessa som ska bedömas.
- Öronmärkning av positivt resultat - finns inget stöd för i lagtexten och har därför tagits bort.

- Resultatutjämningsreserv (RUR) - För att ändå kunna sätta av medel när öronmärkning av positivt resultat tas bort föreslås en resultatutjämningsreserv införas. Då finns möjligheten att avsätta pengar när resultatet överstiger den beslutade resultatnivån enligt den strategiska inriktningen. Syftet med RUR är att kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa förutsättningar kunna utnyttja denna när skatteunderlagsutvecklingen är svag.

Kommunen får till stor del själv styra när avsättningar till RUR får göras och när medlen får användas men vissa delar styrs av kommunallagen.

Reservering och uttag ur RUR redovisas som en not till eget kapital i balansräkningen och påverkar inte kommunens resultat. Medel från RUR används bara om kommunen gör ett negativt balanskravsresultat och får bara användas för att resultatet i balanskravsutredningen ska bli noll. Beslut om planerad användning av RUR kan fattas av kommunfullmäktige i samband med Årsplanen och i samband med årsredovisningen kan kommunfullmäktige fastställa eventuell användning av medel. Medel från RUR används bara för att uppnå ett nollresultat.

Kommunledningskontoret framhåller att Eskilstuna kommun behöver fortsätta att jobba aktivt med finansiella mål och styra över ekonomin så att vi inte ska hamna i situationen att behöva reglera resultatet med resultatutjämningsreserven. Det är av stor vikt att fortsatt ha ett långsiktigt resultatmål i nivå med nuvarande strategiska inriktning.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen ska kommunfullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Grundtanken bakom begreppet god ekonomisk hushållning, är att varje generation av invånare ska bära kostnaderna för den service som de själva beslutar om och som de själva konsumerar, samt att gjorda investeringar ska kunna ersättas.

God ekonomisk hushållning kan ses i två dimensioner; att hushålla i tiden samt att hushålla över tiden. Det vill säga att väga ekonomi och verksamhet på kort sikt mot verksamhetens behov och ekonomi på längre sikt.

Vidare har begreppet god ekonomisk hushållning både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv.

Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar, det vill säga ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat.

Verksamhetsperspektiv tar sikte på att kommunen måste bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt för att kunna skapa förutsättningar för en god ekonomisk hushållning.

De finansiella målen ska ange de finansiella förutsättningarna eller ramarna för den kommunala verksamheten utifrån respektive kommuns ekonomiska situation. Kommunens finansiella ställning ska vara långsiktigt hållbar.

De finansiella målen framgår av den för varje mandatperiod beslutade strategiska inriktningen.

Årligen görs en samlad bedömning av om kravet på god ekonomisk hushållning uppnåtts. Bedömning grundas på en sammanvägning av utfall avseende de strategiska målen.

Revideringen innehåller förändringar som redogörs för nedan:

- Finansiella mål - ingen förändring har skett utöver att hänvisningen kopplas till det strategiska målet inom ekonomi och kräver då ingen uppdatering om målets namn ändras.
- Verksamhetsmål - korrigeringar har gjorts för en mer generell text där inte varje strategiskt mål skrivs ut med namn utan hänvisar till gällande strategisk inriktning.
- God ekonomisk hushållning – Har tidigare grundats på en sammanvägning av utfall avseende de strategiska målen, utfall avseende processmål, utfall åtaganden, andra viktiga resultat som uppnåtts för processerna under året samt utfall avseende de finansiella målen. Nu grundas bedömning på en sammanvägning avseende måluppfyllelse för de strategiska målen. Ändringen följer av att kommunfullmäktige bara beslutar de strategiska målen och det bör då vara dessa som ska bedömas.
- Öronmärkning av positivt resultat - finns inget stöd för i lagtexten och har därför tagits bort.
- Resultatutjämningsreserv (RUR) - För att ändå kunna sätta av medel när öronmärkning av positivt resultat tas bort föreslås en resultatutjämningsreserv införas. Då finns möjligheten att avsätta pengar när resultatet överstiger den beslutade resultatnivån enligt den strategiska inriktningen. Syftet med RUR är att kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa förutsättningar kunna utnyttja denna när skatteunderlagsutvecklingen är svag. RUR är avsedd att utjämna normala svängningar i skatteunderlaget över konjunkturcykeln för att skapa större ekonomisk stabilitet för verksamheterna. RUR ger kommunen möjligheter att reservera medel för att kunna täcka underskott vid ett senare tillfälle. Kommunallagen styr vilket belopp som högst får avsättas till RUR.

Uttag ur RUR får användas för att utjämna intäkter under en konjunkturcykel. Reserverna är tänkta att kunna användas när utvecklingen av skatteunderlaget är ogynnsamt. Medlen kan användas i samband med budgetarbetet för kommande år men även under löpande år, då stora svängningar sker i

ekonomin på grund av konjunkturen. Kommunen får till stor del själv styra när avsättningar till RUR får göras och när medlen får användas men vissa delar styrs av kommunallagen.

Reservering och uttag ur RUR redovisas som en not till eget kapital i balansräkningen och påverkar inte kommunens resultat. Medel från RUR används bara om kommunen gör ett negativt balanskravsresultat och får bara användas för att resultatet i balanskravsutredningen ska bli noll. Beslut om planerad användning av RUR kan fattas av kommunfullmäktige i samband med Årsplanen och i samband med årsredovisningen kan kommunfullmäktige fastställa eventuell användning av medel. Medel från RUR används bara för att uppnå ett nollresultat.

Har kommunen inte inrättat en RUR eller inte avsatt medel ska ett negativt balanskravsresultat regleras under de närmast följande tre åren. Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur regleringen ska ske.

Kommunledningskontoret framhåller att Eskilstuna kommun behöver fortsätta att jobba aktivt med finansiella mål och styra över ekonomin så att vi inte ska hamna i situationen att behöva reglera resultatet med resultatutjämningsreserven. Det är av stor vikt att fortsatt ha ett långsiktigt resultatmål i nivå med nuvarande strategiska inriktning.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Tommy Malm
Kommundirektör

Pia Järnkvis
Ekonomidirektör

Beslutet skickas till:
Alla nämnder och bolag

STYRDOKUMENT

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Beslutad när	2023-xx-xx § xx
Beslutad av	<i>Kommunfullmäktige</i>
Diarienummer	KSKF/2022:382
Ersätter	Riktlinje för god ekonomisk hushållning. Beslutad av kommunfullmäktige 2016-12-15 § 294, KSKF/2016:583
Gäller för	Samtliga nämnder och bolag
Gäller fr o m	2023-03-01
Gäller t o m	Tillsvidare
Dokumentansvarig	Ekonomidirektör
Uppföljning	Vid behov

Program

Ett program är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla vad som ska uppnås inom ett visst område. Det tar inte ställning till utförande, prioriteringar och metoder. Program ska vara långsiktiga och ej tidsbegränsade. Om det ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska det beslutas av kommunfullmäktige i annat fall av berörd nämnd.

Plan

En plan är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla konkreta mål och riktlinjer. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Policy

En policy är ett styrande dokument som ska visa ett övergripande förhållningssätt och som ska tjäna som vägledning inom ett område, med angivande av övergripande mål och värden som ska eftersträvas. Policys ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade och beslutas av kommunfullmäktige.

Riktlinje

En riktlinje är ett styrande dokument som ska säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande. Riktlinjer kan vara tidsbegränsade eller ej tidsbegränsade. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Inledning

Enligt kommunallagen ska kommunfullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Grundtanken bakom begreppet god ekonomisk hushållning, är att varje generation av invånare ska bära kostnaderna för den service som de själva beslutar om och som de själva konsumerar, samt att gjorda investeringar ska kunna ersättas.

En viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning är att det finns balans mellan löpande kostnader och intäkter. Verksamhetens nettokostnader bör därför inte öka i snabbare takt än skatteintäkter och statsbidrag.

En ekonomi i balans samt en väl fungerande uppföljning och utvärdering av ekonomi och verksamhet är nödvändiga förutsättningar för att kommunen ska kunna leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning.

Kravet på god ekonomisk hushållning är överordnat balanskravet, vilket innebär att intäkterna ska överstiga kostnaderna.

Detta innebär att det inte är tillräckligt att i resultatet uppnå balanskravet, utan för att kravet gå en god ekonomisk hushållning ska vara uppfyllt bör resultatet ligga på en nivå som reallt sett konsoliderar ekonomin på kort och lång sikt.

Ekonomistyrningspolicy för Eskilstuna kommunkoncern anger styrprinciper för ekonomi i balans.

Olika perspektiv

God ekonomisk hushållning kan ses i två dimensioner; att hushålla i tiden samt att hushålla över tiden. Det vill säga att väga ekonomi och verksamhet på kort sikt mot verksamhetens behov och ekonomi på längre sikt.

Vidare har begreppet god ekonomisk hushållning både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv.

Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar, det vill säga ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat.

Kommunen måste ange en ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen och ställningen i form av finansiella mål.

Verksamhetsperspektiv tar sikte på att kommunen måste bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt för att kunna skapa förutsättningar för en god

ekonomisk hushållning. För att säkerställa detta måste det finnas ett klart samband mellan resurser, prestationer, resultat och effekter.

Kontinuerliga uppföljningar via delårsrapporter samt årsredovisningar syftar till att identifiera hur väl kommunen lever upp till god ekonomisk hushållning.

Finansiella mål

Enligt kommunallagen ska kommunerna i samband med budgeten ange finansiella mål för ekonomin som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

De finansiella målen ska ange de finansiella förutsättningarna eller ramarna för den kommunala verksamheten utifrån respektive kommuns ekonomiska situation.

Vidare ska de finansiella målen ange en ambitionsnivå för kommunens finansiella utveckling och ställning. Kommunens finansiella ställning ska vara långsiktigt hållbar.

Det strategiska målet inom ekonomi framgår av den för varje mandatperiod beslutade strategiska inriktningen.

Verksamhetsmål

Enligt kommunallagen ska kommunerna i samband med budgeten ange verksamhetsmål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Verksamhetsmålen i form av strategiska mål och riktlinjer i form av inriktning för respektive strategiskt mål framgår av den för varje mandatperiod beslutade strategiska inriktningen.

Bedömning av god ekonomisk hushållning

Årligen görs en samlad bedömning av om kravet på god ekonomisk hushållning uppnåtts. Bedömning grundas på en sammanvägning avseende måluppfyllelse för de strategiska målen.

Resultatutjämningsreserv (RUR)

Syftet med RUR är att kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa förutsättningar kunna utnyttja denna när skatteunderlagsutvecklingen är svag. RUR är avsedd att utjämna normala svängningar i skatteunderlaget över konjunkturcykeln för att skapa större ekonomisk stabilitet för verksamheterna. RUR ger kommunen möjligheter att reservera medel för att kunna täcka underskott vid ett senare tillfälle.

Det belopp som högst får avsättas till resultatutjämningsreserven enligt kommunallagen är det lägsta av antingen

- Den del av årets resultat som överstiger en procent av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag eller den del av årets resultat som efter balanskravsjusteringar överstiger en procent av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag
- Om kommunen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser, får det resultat som överstiger 2 procent av skatteintäkter och statsbidrag avsättas.

Eskilstuna kommuns regelverk för hantering av resultatutjämningsreserv

Avsättning av medel till RUR

Förutsättningar för avsättning av medel till RUR:

- Det belopp som högst får avsättas är den del som efter balanskravsjusteringar överstiger målnivån för det ekonomiska resultatet enligt strategisk inriktning.
- Kommunfullmäktige fastställer i samband med årsredovisningen om reservering till RUR ska ske, samt vilket belopp som ska reserveras.

Användning av medel från RUR

Uttag ur resultatutjämningsreserven får användas för att utjämna intäkter under en konjunkturcykel. Reserverna är tänkta att kunna användas när utvecklingen av skatteunderlaget är ogynnsamt. Medlen kan användas i samband med budgetarbetet för kommande år men även under löpande år, då stora svängningar sker i ekonomin på grund av konjunkturläget.

Medel från RUR kan användas om två av nedan tre kriterier är uppfyllda:

- Förändringen av årets underliggande skatteunderlag för riket understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste 10 åren (enligt SKRs beräkningar).
- Balanskravsresultatet (årets resultat efter balanskravsjusteringar) är negativt.
- Förändring av årets reala skatteunderlag ska understiga den genomsnittliga förändringen av det reala skatteunderlaget de 10 senaste åren.

Medel från RUR får i så fall användas för att nå upp till nollresultat. Det vill säga så mycket som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll. Den tredje förutsättning är när realt skatteunderlag, jämfört med genomsnittlig utveckling de senaste tio åren, understiger genomsnittet. Vid beräkning av realt skatteunderlag justeras underliggande skatteunderlag för de prisförändringar som väntas påverka kommuners kostnader kommande år.

Reservering och uttag ur RUR redovisas som en not till eget kapital i balansräkningen och påverkar inte kommunens resultat. Beslut om planerad användning av RUR kan fattas av kommunfullmäktige i samband med Årsplanen och i samband med årsredovisningen kan kommunfullmäktige fastställa eventuell användning av medel.

- Resultatutjämningsreserven får inte utökas om det medför att den överstiger 10 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag beräknat som ett genomsnitt för de senaste fem åren. En större resultatutjämningsreserv anses inte vara nödvändig för att täcka en negativ konjunkturvariation.